

Behind bars.

Det är bara 17% av världens befolkning som lever i länder där det råder pressfrihet. I övriga länder styrs och kontrolleras journalister på olika sätt och i många länder riskerar journalister våld, hot och övergrepp. I avsnittet besöks Vietnam, Burma och Colombia som alla har problem med pressfriheten, fast på olika sätt.

Passar för: Gymnasiet, samhällskunskap, mediekunskap

Behind bars – frågor till avsnittet

Du behöver: Avsnittet *Behind bars* som finns att streama här: <http://urplay.se/164604> Frågorna till avsnittet, vilka finns som kopieringsunderlag.

Tidsåtgång: Ca en lektion á 60 minuter. Avsnittet är 30 minuter långt.

Syfte: Målet är att eleverna ska uppfatta och reflektera kring avsnittets kärnfråga om hur media kontrolleras i diktaturer och hur journalister arbetar under sådana förhållanden för att kunna föra ut sina nyheter.

Genomförande:

Frågorna till avsnittet *Behind bars* är indelade i två delar. I första avdelningen finns frågor av förståelsekaraktär som pekar på avsnittets viktigare punkter. De kan med fördel delas ut före visningen av avsnittet. Sedan följer reflekterande frågor som passar bra som utgångspunkt för diskussion.

Materialet ska förstås användas selektivt beroende på elevernas/studenternas kunskaper och erfarenheter på området. Välj ut de frågor som passar gruppen bäst.

Ett bra sätt att förbereda en diskussion där inläggen är genomtänkta och många elever kan komma till tals, är att låta dem skriva svar på frågorna först. Eftersom avsnittet finns tillgängligt på URplay fram till juni 2012 så kan eleverna också få i uppgift att se avsnittet hemma.

Kopieringsunderlag

Behind bars – frågor till avsnittet

Förståelsefrågor

- Vilka är orsakerna till att vietnameserna inte försöker störta kommunistregeringen?
- Vilken roll spelar tekniken för den burmesiska frihetskampen? Hur skulle de göra utan teknik?
- Hur använder motståndsrörelsen kultur i Burma och Vietnam? Vilka fördelar och nackdelar finns?
- På vilka sätt skiljer sig orsakerna till att journalister och information kontrolleras i Vietnam, Burma och Colombia? Vilka är anledningarna till att mediefrihet motarbetas i länderna?

Reflekterande frågor:

- *Efter vad du sett i inslaget, vad skulle behöva förbättras i samhällssystemet i Colombia för att samhället ska bli mer demokratiskt när det gäller frihet att uttrycka sina åsikter och bevaka makten? Vad är det som finns i det svenska samhällssystemet som saknas i det colombianska?*
- *Hur tror du att det påverkar vanliga människor i ett land som Burma eller Vietnam att inte få tillgång till sakliga nyheter om det egna landet? Hur påverkar det deras bild av verkligheten?*
- *IKEA har 250 000 anställda i Vietnam (<http://lotidningen.se/2008/11/24/250-000-jobbar-t-ikea-i-vietnam/>). Ser du något problem med det, efter vad du sett om Vietnam i avsnittet?*
- *Vietnam är också ett vanligt mål för svenska turister? Borde verkligen svenskar åka till en sådan diktatur? Varför/varför inte?*

Behind bars – undersökningsuppgift

Att Sverige är en demokrati med grundlagsfäst yttrande- och tryckfrihet är en självklarhet för oss. I den här uppgiften får eleverna analysera avslöjande reportage för att tydliggöra var, när och hur journalister använder och behöver dessa friheter för att kunna rapportera vad som sker på ett sakligt sätt.

Du behöver:

Ge eleverna tillgång till reportage som passar att analysera. Antingen i länkform eller utskrivna på papper. Eleverna kan ges samma reportage och arbeta individuellt, eller att eleverna gruppvis analyserar och reportage. Instruktionen till uppgiften, som finns som kopieringsunderlag.

Tidsåtgång: Ca 60–90 minuter, beroende på elevernas ambitionsnivå och förkunskaper. Uppgiften kan också ges som ett betygsgrundande prov.

Syfte: I den här övningen får eleverna möjlighet att omsätta sina teoretiska kunskaper om svensk pressfrihet och offentlighetsprincipen i praktik genom att analysera reportage och fundera på vad som inte hade publicerats om vi inte haft det grundlagsskydd vi har i Sverige.

Här finns tips på artiklar som är avslöjanden eller som berättar om hur journalister som arbetat med grävande journalistik kommit fram till sina resultat:

Caremaskandalen i Dagens Nyheter:

<http://www.dn.se/Stories/stories-sthlm/varaskandalen-pa-koppargarden>

Aftonbladets avslöjande av kungen:

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article14025940.ab>

Bildt och Lundin Oil i Dagen Nyheter:

<http://www.dn.se/Stories/stories-ekonomi/bildt-och-lundin-oil>

Juholts hyresbidragsaffär i Aftonbladet:

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/juholtskris/article13776745.ab>

Carl Bildts inblandning i oljeaffärer i Libyen i Expressen:

<http://www.expressen.se/nyheter/avslojar/1.2368755/lundin-oils-oljeaffarer-med-khadaffi>

Expressens avslöjande av Jan Guillous inblandning i KGB-affärer:

<http://www.expressen.se/nyheter/avslojar/1.1925947/sa-gjorde-vi-for-att-avsloja-guillou>

Genomförande:

- För att kunna genomföra uppgiften så behöver eleverna vara insatta i hur tryckfrihetsförordningen, yttrandefrihetsgrundlagen, offentlighetsprincipen och meddelarfriheten etc. fungerar. Det finns oftast samlat i avsnittet om medier i samhällskunskapsboken. Material finns också här: <http://www.mediekompas.se/mediekunskap/tryck-och-yttrandefrihet>
- Dela ut passande reportage till eleverna. Antingen som individuell uppgift eller par/grupparbete.
- Låt dem analysera reportagen och i punktform skriftligt ange vad de hittar.
- Avsluta med att jämföra resultaten och tillsammans reflektera över pressfrihetens roll för den svenska demokratin och jämför med de diktaturer som tas upp i avsnittet.

Kopieringsunderlag

Behind bars – undersökningsuppgift

- Vad i ditt reportage har kunnat komma fram tack vare den svenska pressfrihet? Markera i texten och visa med exempel ur artiklarna hur svensk pressfrihet fungerar för en journalists arbete. Använd begrepp som [tryckfrihetsförordning](#), [yttrandefrihetsgrundlagen](#), [offentlighetsprincipen](#), [meddelarfrihet/anonymitet/källskydd](#), [censur](#), och [pressens etiska regler](#) för att genomföra din analys.
- Sammanfatta din analys skriftligt i punktform.
- Reflektera kring hur viktigt ett reportage av den sort du just analyserat är för den svenska demokratin. Jämför med Burma, Vietnam och Colombia.

